

İlkokul 1. Sınıfa Başlayan Öğrencilerin Okula Başlama Yaşına Göre Okula Uyumlarının İncelenmesi

The Students of 1. Compliance Investigation of Primary School Students by Class a Beginners School Start Age

Hatice GÜLER *
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ONUR**

Öz

Bu araştırma ilkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okula başlama yaşına göre okula uyumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde yapılmış, veri toplama aracı olarak Ladd, Kochenfender ve Coleman tarafından 1996 yılında geliştirilen ve 2010 yılında Önder ve Gülay tarafından Türkçeye uyarlanmış “Okul Uyumlu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği” kullanılmıştır. Öğrencilerin hakkındaki bilgileri öğrenmek için de araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma verileri, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Ordu ilinde bulunan iki resmi ilkokulda öğrenim gören 337 birinci sınıf öğrencisinden toplanmıştır. Verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediğini anlamak amacıyla Kolmogorov-Smirnov Dağılım Testi kullanılmıştır. Analizlerde Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır. Analizler %95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin okula başlama yaşı ilerledikçe okula uyum ölçeğinden aldıkları puanlar artmaktadır. Öğrencilerin okula uyum ölçeğinden aldıkları puanlar, kız öğrencilerin, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin lehine anlamlı olarak daha yüksektir. Öğrencilerin, anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe okula uyum ölçeğinden aldıkları puanlar da yükselmektedir. Öğrencilerin, okula giden kardeşleri olup olmama durumunun okula uyumları üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

* Öğretim Görevlisi, GRÜ Eynesil Kamil Nalbant MYO, hatice_kpc@hotmail.com

** GRÜ Eğitim Fakültesi, mustafa.onur@giresun.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Okula giriş yaşı, okula uyum.

Abstract

This study aimed to observe school adjustment of first grade primary school students according to schooling age. Survey model was conducted and data were collected via “School Adjustment Teacher Rating Scale” which was originally developed in 1996 by Ladd, Kochenfender and Coleman and translated into Turkish in 2010 by Önder and Gülay. Furthermore, “Personal Information Form” was prepared by the researcher in order to obtain information about students. Survey data were collected from 337 first graders studying in two public schools in Ordu in 2013-2014 academic year. Kolmogorov-Smirnov Test was used to determine if data was or was not normally distributed. In analyses, Kruskal Wallis H-Test, Mann Whitney U-Test, and Sperman’s Rank Correlation were also utilized in analyses. Analyses were evaluated in %95 confidence interval and $p<0,05$ significance level. Research results performed that the older students starts the school, the more they adjust to school. Students’ scores on school adjustment teacher rating scale vary by gender in favour of female students significantly. The results also showed that the higher parents’ education levels are, the greater students’ scores on school adjustment are. Having or not having siblings going to school shows no significant effect on school adjustment.

Keywords: schooling age, school adjustment

Giriş

İlköğretim, toplumdaki bütün vatandaşların sahip olmaları gereken asgari ve ortak temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı önemli bir örgün eğitim aşamasıdır. İlköğretim, bireylere karşılaşacakları sorunları çözmeye, toplum değerlerine uyum sağlamada ve toplum kurallarını uygulamada temel yeterlik kazandırır (Çubukçu ve Gültekin, 2006, s.154).

İlköğretime başlamak, çocuğun yaşamındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. İlköğretim, evden ilk kez ayrılan çocuğun, günün büyük bir bölümünü yeni arkadaş ve yeni yetişkinlerle geçirdiği evden farklı bir ortamdır. Çocuğun ilk toplumsallaştığı yerdir. Çocuk ilk kez programlı öğretimin gerektirdiği etkinliklere katılmak, belirli bir disiplin dâhilinde kurallara uymak, öğretmenin talimatını yerine getirmek ve daha da önemlisi okuma yazma, aritmetik vb. konuları öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır (Oktay ve Unutkan, 2003, s.145).

İleride öğreneceklerinin temelini oluşturacak olan ilk okuma ve yazma ne kadar sağlam temeller üzerine atılırsa, bu becerilerin daha sonraki yıllarda kullanımı da o kadar kolay olacaktır (Arslan, 2005, s.6). Bunun sağlanabilmesi için öncelikle, korunaklı yuvasından çıkarak hiç bilmediği bir ortama gelen çocuğun buraya uyum sağlaması gerekir. Çocuk okula uyum sağladığı ölçüde bir sonraki kademeye başarıyla ulaşır.

Bütün canlıların yaşayabilmeleri ve varlıklarını sürdürebilmeleri için, doğa şartlarına alışmaları, doğanın güçlüklerini yenmeleri, doğa ile olumlu bir işbirliği içine girmeleri gerekir. İnsanlar ve özellikle çocuklar için, doğaya olduğu kadar topluma da uyum sağlamak gerekir (Yavuzer, 2001a, s.145). Yani, insanın hem yaşamını meydana getiren etmenlerdeki değişiklikleri hem de sosyal yaşamını uyumlu bir şekilde birleştirmesi gerekmektedir (Bilgin,2003, s.89). Çünkü yaşadığı ortama uyum sağlayabilmek, insanın temel işlevlerinden biridir. Ancak bu uyumun sağlanabilmesi yüksek düzeyde bir zihni faaliyeti gerektirir. Toplumsal uyum sadece zihinsel işlevlerle sınırlı olan bir süreç de değildir. Bireyin sözel iletişim becerileri, diğer insanlarla deneyimleri, duygularını tanıma ve onları kontrol altında tutabilme, bedenini kullanabilme yetisi de en az zihinsel fonksiyonlar kadar önemlidir (Oktay, 2002, s.266). Okula başlama, zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal açıdan bir hazırlıklı oluşu gerektirir (Yavuzer, 2004, s.84).

Okula uyum, okul kültürünün ya da öğrenme ortamlarının gerektirdiği çok yönlü özelliklerle öğrencilerin sahip olduğu özelliklerin öğrenme için uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini ifade etmektedir. Okula uyum, öğretim programının unsurları ile çocuk arasında en üst düzeyde kurulan olumlu ilişkilere dir. Bu konuda yapılan bazı araştırmalar, bu dönemin başarı ile tamamlanmasının ilerleyen dönemlerdeki sosyal-duygusal uyum ve akademik başarılarla etki ettiğini göstermektedir (Önder ve Gülay, 2010, s. 204-224).

Okula başlamak, çocuk için yeni ve farklı bir durumdur. Her çocuk okulun açıldığı ilk günlerde bocalayabilir. O güne kadar sürekli ailesiyle olan çocuktan, günün büyük bir bölümü tanımadığı insanlarla geçirmesi beklenmektedir. Ancak, okula uyum sağlama konusunda, her çocuk aynı beceriye sahip değildir (Özgenel,1992, s.6).

Bazı çocukların okula alışma, uyum sağlama süresi daha uzun olabilmektedir. Ancak bu uyumun ne kadar uzun süreceği çocuğa göre değişir. Bazı çocukların uyum sağlamaları çok gecikir. Bazen geçici olarak uyum sağladı gibi görünseler de iç dünyaları o kadar da rahat değildir (Öztürk, 2008, s.36).

Okula geçişte uyum problemleri gösteren öğrencilere yardımcı olmak büyük önem taşımaktadır. Bir çok öğrenci için okula geçişin manası, evden, yeni, daha büyük, daha açık, rekabetçi ilköğretim çevresine geçişte yönlendirilmiş ekolojik değişimdir. Bu dönemde çocukların daha sonraki akademik başarılarının temellerinin atıldığı göz önüne alındığında uyum sürecinin önemi açıkça görülebilmektedir (Bilgili, 2007, s.2).

Okula başlama konusunda en yaygın kriter olarak kabul edilen yaş, sık değiştirilen ve ülkeden ülkeye farklılık gösteren bir kriterdir. Okula başlama yaşı, 44 ülkede 7 yaş, 113 ülkede 6 yaş, 38 ülkede 6 yaştan önce, 33 ülkede 5 yaş, 4 ülkede 4 yaş, 1 ülkede 3 yaş olmak üzere 151 ülkede yaklaşık 150 milyon çocuk 6 yaş ve altında zorunlu eğitime başlamaktadır. Çoğu ülkede okula başlama yaşı, okuma yazmaya başlama yaşıyla aynı anlama gelmektedir (Güneş, 2013, s.295).

Ülkemizde ise Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin ilköğretime başlama yaşı ile ilgili 15. Maddesi 2000’li yıllarda birkaç kez değişikliğe uğramıştır:

27 Ağustos 2003 tarihli 25212 sayılı Resmi Gazete’de İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 15. Maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: “ İlköğretim okullarının birinci sınıfına, o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Yaşça kayıt hakkını elde eden ancak bedenlen yeterince gelişmemiş olan çocuklar, velisinin yazılı isteği üzerine okul öncesi eğitim kurumlarına devam edebilir veya kayıtları bir yıl ertelenebilir.” Daha sonra 21 Temmuz 2012 tarihli 28360 sayılı Resmi Gazete’de İlköğretim kurumları yönetmeliği tekrar değiştirilmiştir : “İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir. Yaşça kayıt hakkını elde eden, ancak bedenlen veya zihnen yeterince gelişmemiş olup okula uyum sağlayamayan 66 ay ve üzeri çocuklar da kasım ayı sonuna kadar sağlık kurumlarından verilen bedenlen veya zihnen gelişmemiş tıbbi tanımlı rapor üzerine okul öncesi eğitime yönlendirilebilir veya kayıtları bir yıl ertelenebilir.”

Bu uygulama bir yıl kadar devam ettikten sonra İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin ikinci fıkrası 14 Ağustos 2013 tarihinde 28735 sayılı Resmi Gazete’de şu şekilde değiştirilmiştir: “Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69,70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir.” Yapılan bu değişiklikler hem okula başlama yaşını aşağıya çekmiş hem de okulların fiziki koşulları sebebiyle 60 aylık öğrenciyle 80 aylık öğrencinin aynı sınıfta eğitim görmesine sebep olmuştur. Peki, bu durumda bu çocukların okula uyumu nasıl olmaktadır?

Çocukların okula uyum düzeylerinin belirlenmesi, çocukların katılımlarını arttıracak düzenlemelerin yapılması açısından da önem taşımaktadır. Bu düzenlemelerin yapılabilmesi okula uyumun ölçülmesini gerekli kılmaktadır (Önder ve Gülay, 2010, s.210).

Bu düşünceden hareketle araştırmada ilkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okula başladıkları yaşla okul uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumları, cinsiyetlerine, okul öncesi eğitim alıp almamasına, annenin eğitim düzeyine, babanın eğitim düzeyine, okula giden kardeşleri olup olmamasına göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konularında bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimsel araştırmalardan tarama yöntemine başvurulmuştur. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan ona uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 1999, s.77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2013- 2014 eğitim- öğretim yılında Ordu ili Altınordu İlçesinde bulunan ilkokullarda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, “Oranlı Küme Örneklem” yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Karasar (1999, s.115), oranlı küme örnekleme yapmak için, evrenin, önce, araştırma bulguları açısından önemli farklılıklar getirebileceği düşünülen değişkenlere göre alt evrenlere ayrılması gerektiğini belirtmektedir. Bu çalışmada da ilkokul öğrencilerinin okula uyumlarının sosyo- ekonomik düzeyleri ile de ilgili olabileceği düşünülmüş ve çalışma evreni düşük- orta ve üst sosyo- ekonomik düzeylere göre alt evrenlere ayrılmıştır. Seçim yapılırken Milli Eğitim Müdürlüğü’nden Ordu merkez ilçedeki tüm ilkokulların listesi alınmıştır. Bunların içinden alt evrenlere uygun olarak alt ve orta düzeyde olan Ordu Merkez İlkokulu, orta ve üst düzeyde olan Ordu Altın Fındık İlkokulu seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini bu iki resmi ilkokulda öğrenim gören 337 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem 157 tanesini kız, 180 tanesini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Ayrıca 60-65 aylık 12 öğrenci, 66-71 aylık 109 öğrenci, 72-84 aylık 216 öğrenci bulunmaktadır. Yine öğrencilerin 315 tanesi okul öncesi kuruma gitmiş, 22 tanesi okul öncesi kuruma gitmemiştir. Örneklemi oluşturan öğrencilerin annelerinin 68 tanesi ilkokul, 37 tanesi ortaokul, 143 tanesi lise ve 88 tanesi de üniversite mezunudur. Babalarının ise 50 tanesi ilkokul, 38 tanesi ortaokul, 139 tanesi lise ve 106 tanesi de üniversite mezunudur. Son olarak öğrencilerin 173 tanesinin okula giden abla ya da ağabeyi vardır, 164 tanesinin yoktur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılacak verilerin toplanması amacıyla Önder ve Gülay tarafından 2010 yılında Türkçeye uyarlanan “Okul Uyumu Öğretmen Değerlen-

dirmesi Ölçeği” (The Teacher Rating Scale of School Adjustment) kullanılmıştır. Araştırmada ayrıca, çocukların ve ailelerinin demografik özellikleri hakkında bilgi edinebilmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Okul Uyumlu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği

Okul Uyumlu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği, Ladd, Kochenfender ve Coleman tarafından 1996 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal hali 4 alt ölçek olmak üzere toplam 27 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçek 2010 yılında Önder ve Gülay tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin yapısal geçerliği yapılırken ölçeğin yapısına uymayan iki madde ölçekten çıkarılarak, ölçeğin son hali 4 alt ölçek ve toplam 25 sorudan oluşmuştur. Okulu sevme alt ölçeği, 5 maddeden oluşmakta ve öğretmenin çocuğun okulu ne kadar sevdiği hakkındaki algısını ölçmektedir. İç tutarlılık katsayısı .81’dir. İşbirlikli katılım alt ölçeği, 10 maddeden oluşmakta, çocuğun öğretmenin otoritesini, sınıf kurallarını ve sorumluluklarını kabul derecesini ölçmektedir. İç tutarlılık katsayısı .84 olarak belirlenmiştir. Okuldan kaçınma alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta, çocuğun sınıftan ortamından kaçınma eğilimiyle ilgili öğretmenin algısını belirlemektedir. İç tutarlılık katsayısı .73’dir. Kendi kendini yönetme alt ölçeğinde 5 madde bulunmaktadır ve ölçek, çocuğun sınıfta içerisindeki bağımsız ve benmerkezci davranışlarını ölçmektedir. Bu alt ölçeğin iç tutarlılık katsayısı da .67’dir. Ölçekteki her madde “Uygun Değil”, “Uygun” ve “Tamamen Uygun” ifadeleriyle değerlendirilmektedir (Önder ve Gülay, 2010, s. 213-220). Okula uyum düzeyleri puanları hesaplanırken 2, 6, 9, 11, 12, 15, 20, 22 numaralı maddeler tersine çevrilerek hesaplanmaktadır. Tüm öğrencilerin toplam puanlarının ortalaması kıstas alınarak ortalama üzeri puanlar yüksek uyum, ortalama altı puanlar düşük uyum olarak değerlendirilmektedir (Topcu, 2012, s.66).

Kişisel Bilgi Formu

Öğrenci ve ailesi hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım sergileyip sergilemediğini anlamak amacıyla Kolmogorov-Smirnov Dağılım Testi kullanılmıştır. Analizlerde Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır. Analizler %95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Kruskal Wallis tekniği, araştırmada okula başlama yaşı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ile ilgili analizlerde kullanılmıştır. Mann Whitney U

teknigi, araştırmada cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu, okula giden kardeş olma durumu gibi analizlerde kullanılmıştır. Ayrıca Kruskal Wallis H-Testinin sonuçlarının anlamlı çıktığı durumlarda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmede de bu teknik kullanılmıştır.

Bulgular

1- İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumları Okula Başlama Yaşlarına Göre Farklılık Göstermekte Midir?

Tablo 1, araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi” ölçeğinin alt ölçeklerinden aldıkları puanların okula başlama yaşı değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçlarını göstermektedir. Tablo 1’e bakıldığında yaş gruplarına göre çocukların “işbirlikli katılım” alt ölçeği puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği”nin “Okuldan Kaçınma” ve “Okulu Sevme” alt ölçeklerinin puanları arasında okula başlama yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

“Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği”nin “Kendini Yönetme” alt ölçeğinin puanlarının ise okula başlama yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir.

Son olarak, öğrencilerin “Okul Uyumu Toplam Puan” ortalamalarının, öğrencilerin okula başlama yaşına göre istatistiksel olarak farklı olduğu görülmektedir (bkz. Tablo 1).

Tabloda “İşbirlikli Katılım”, “Kendi Kendini Yönetme” alt ölçek sıra ortalamaları ve “Okul Uyumu Toplam Puan” ortalamaları arasında yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığı görülmemektedir. Bu farklılığa sebep olan grupları belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları Tablo 2’dedir.

Tablo 2’ye bakıldığında “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi” ölçeğinin, “İşbirlikli Katılım” alt ölçeği puanları 60-65 aylık ve 66-71 aylık öğrenciler arasında, 66-71 aylık ve 72-84 aylık öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmamıştır. Ancak 60-65 aylık ve 72-84 aylık öğrencilerin işbirlikli katılım açısından okula uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır.

“Kendini Yönetme” alt ölçeğinin puanlarına bakıldığında, hem 60-65 aylık ve 66-71 aylık öğrencilerin hem de 60-65 aylık ve 72-84 aylık öğrencilerin kendini yönetme açısından okula uyumlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Ancak 66-71 aylık ve 72-84 aylık öğrenciler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

“Okul Uyumu Toplam Puanı”na baktığımızda yine hem 60-65 aylık ve 66-71 aylık öğrencilerin hem de 60-65 aylık ve 72-84 aylık öğrencilerin ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmektedir. Ancak 66-71 aylık ve 72-84 aylık öğrenciler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (bkz. Tablo 2).

2- İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumları Cinsiyetlerine Göre Farklılık Göstermekte Midir?

Tablo 3’te araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği”nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann-Whitney U Testi sonuçları yer almaktadır. Tabloya göre “İşbirlikli Katılım” alt ölçeğinde kız ve erkek öğrencilerin puanları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Sıra ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre uyumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yine “Okulu Sevme” alt ölçeğinde de cinsiyete göre okula uyumda, istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Sıra ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha uyumlu olduğu görülmektedir.

Son olarak, “Okul Uyumu Toplam Puanına” bakıldığında okula uyumda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Sıra ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha uyumlu olduğu görülmektedir.

Ancak, “Okuldan Kaçınma” ve “Kendini Yönetme” alt ölçeklerine bakıldığında cinsiyete göre okula uyumda anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır (bkz. Tablo 3).

3- İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumları Öğrencinin Okul Öncesi Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılık Göstermekte Midir?

Tablo 4’te araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği”nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların okul öncesi eğitim alma değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann-Whitney U Testi sonuçları yer almaktadır.

Tabloya göre “Kendini Yönetme” alt ölçeğinden alınan puanlar okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında istatistiksel olarak farklılaşmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında okul öncesi eğitim alan öğrencilerin bu alt ölçek açısından daha uyumlu oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “İşbirlikli Katılım”, “Okuldan Kaçınma”, “Okulu Sevme” alt ölçeklerinden alınan puanları ve “Okula Uyum Toplam Puanı” arasında okul öncesi eğitim alma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (bkz. Tablo 4).

4- İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumları Annenin Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Göstermekte Midir?

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin "Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği"nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların annenin eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal-Wallis Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablodan görüldüğü gibi anne eğitim düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin "İşbirlikli Katılım" alt ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. "Okulu Sevme" alt ölçeği puanlarına bakıldığında anne eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Yine "Kendini Yönetme" alt ölçeğinin puanları da aynı değişken açısından istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklı bulunmuştur. Son olarak "Okul Uyumu Toplam Puan" ları da anne eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmıştır. "Okuldan Kaçınma" alt ölçeği puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (bkz. Tablo 5).

Tabloda "İşbirlikli Katılım", "Okulu Sevme", "Kendini Yönetme" alt ölçek puanları ve "Okul Uyumu Toplam Puan"ları arasında anne eğitim düzeyi gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığı görülmektedir. Bu farklılığa sebep olan grupları belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6'ya göre; "İşbirlikli Katılım" alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan ve anne öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanları istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Okulu Sevme" alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanlarıyla anne öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanları istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Kendini Yönetme" alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur. "Okul Uyumu Toplam Puanında" anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanlarından yine istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur.

"İşbirlikli Katılım" alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak farklı anlamlı derecede bulunmuştur. "Okulu Sevme" alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur. "Kendini Yönetme" alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne

öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur. “Okul Uyumu Toplam Puanında” anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur.

“İşbirlikli Katılım” alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur. “Okulu Sevme” alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur. “Kendini Yönetme” alt ölçeğinde anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur. “Okul Uyumu Toplam Puanında” anne öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur.

“Kendini Yönetme” alt ölçeğinde anne öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanları, anne öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı bulunmuştur (bkz. Tablo 6).

5- İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumları Babanın Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Göstermekte Midir?

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğrencilerin “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği”nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların babanın eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal-Wallis Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablodan görüldüğü gibi baba eğitim düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin “İşbirlikli Katılım” alt ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Yine “Kendini Yönetme” alt ölçeğinin puanları da aynı değişken açısından istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklı bulunmuştur. Son olarak “Okul Uyumu Toplam Puan” ortalamaları da baba eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmıştır. “Okuldan Kaçınma” alt ölçeği puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aynı şekilde “Okulu Sevme” alt ölçeği puanlarında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (bkz. Tablo 7).

Tabloda “İşbirlikli Katılım”, “Kendini Yönetme” alt ölçek puanları ve “Okul Uyumu Toplam Puan” ortalamaları arasında baba eğitim düzeyi gruplarına göre

istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığı görülmemektedir. Bu farklılığa sebep olan grupları belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları Tablo 8'dedir.

Tabloya 8'e göre; "İşbirlikli Katılım" alt ölçeğinde baba öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Kendini Yönetme" alt ölçeğinde baba öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Okul Uyumlu Toplam Puanında" baba öğrenim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

"Kendini Yönetme" alt ölçeğinde baba öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Okul Uyumlu Toplam Puanında" baba öğrenim durumu ortaokul olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

"İşbirlikli Katılım" alt ölçeğinde baba öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Kendini Yönetme" alt ölçeğinde baba öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır. "Okul Uyumlu Toplam Puanında" baba öğrenim durumu lise olan öğrencilerin puanları, baba öğrenim durumu üniversite olan öğrencilerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır (bkz. Tablo 8).

6- İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumları Okula Giden Kardeşleri Olup Olmamasına Göre Farklılık Göstermekte Midir?

Tablo 9'da araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyum düzeylerinin okula giden kardeş olup olmaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçları gösterilmektedir. Tabloya göre, Okul Uyumlu Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin alt ölçeklerinden hiç birinde puan ortalamaları arasında okula giden kardeş olup olmamasına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (bkz. Tablo 9).

Tartışma

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula başlama yaşına göre okula uyumlarının incelendiği araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin okula başlama yaşı sıra ortalamalarına bakıldığında 72-84 aylık çocukların okula daha yüksek uyum sağladığı, 66-71 aylık çocukların ondan daha az uyum sağladığı ve 60-65 aylık çocukların da her iki gruptan anlamlı derecede farklı en az uyum sağladığı görülmektedir.

Epçaçan'da (2014, s.519,520), yaptığı çalışmasında buna benzer bir sonuç elde etmiştir. İlkokul ve ortaokul öğretmen ve yöneticilerinin 4+4+4 eğitim sistemine ilişkin görüşlerini değerlendiren Epçaçan, 60 aylık çocukların okula erken yaşta başlamalarını olumlu olarak karşılayan öğretmenlerin çocukların erkenden okula adapte olmalarını sağladığı gerekçesiyle, aile desteği ve onayının sağlanması koşuluyla öğrencilerin okula 60 aylık iken başlamalarını olumlu bulduklarını saptamıştır. Araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğu ise 60 aylık çocukların okula erken başlamalarını olumsuz bulmaktadır. Öğretmenlerin özellikle çocukların tuvalet ihtiyacını karşılayamamadan, fizyolojik yetersizliklerden, bilişsel gelişimdeki yetersizliklerden ve okul öncesi eğitim alamamalarından dolayı 60 aylık çocukların ilkokula başlamalarını doğru olarak kabul etmedikleri görülmüştür.

Erten'in (2012, s.138), 5-6 yaş çocuklarının okula uyum düzeylerine bağlı değişkenlerin eğitim-öğretim yılı içinde artış gösterip göstermediğini incelediği araştırmasında elde ettiği bulgulara göre, okula uyum düzeylerinin eğitim-öğretim yılı içinde değişiklikler gösterdiğini tespit etmiştir. Bu sonuca ilişkin işbirlikli katılım düzeyinin ilk ölçümden sonra bir miktar arttığını, üçüncü ölçümde de artışın devam ettiğini fakat dördüncü ölçümde çocukların işbirlikli katılım düzeylerinin azaldığı görülmektedir. Kendi kendini yönetme düzeyi dört ölçümde de sürekli artış göstermektedir. Yaş ilerledikçe okula uyum düzeyinin arttığı söylenebilir.

Unutkan (2003, s.116-205), Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu isimli çalışmasında yaş değişkeni ve okul öncesi eğitimi alma değişkenlerinin okula hazır oluşu nasıl etkilediklerini değerlendirmiş ve şu sonuçları elde etmiştir. Yaş ilerledikçe çocukların gelişim düzeylerinde bir artış söz konusudur. 6 yaşındaki çocuklar okula hazır oluş açısından gerekli olgunluğa sahiptirler, ancak 5 yaşındaki çocuklar gelişimsel açıdan yeterli olgunluk düzeyine sahip değildirler. İlköğretime hazırlık eğitimi alan çocuklar gelişimsel açıdan tüm alanlarda gerekli olgunluğa sahipken almayan çocuklarla aralarında anlamlı farklılıklar oluşmaktadır. Uygulama formu sonucuna göre 6 yaşındaki çocuklar 5 ve 5,5 yaşındaki çocuklardan daha başarılıdır. İlköğretime hazırlık programları da hazır oluş açısından etkili sonuçlar ortaya koymaktadır.

Yine bir başka çalışmada Ergin (2003, s.225), 6 yaş ile 6 yaş 5 aylık çocukların iletişim becerileri test puanlarını karşılaştırmış ve son test puanlarının anlamlı derecede farklı olduğunu bulmuştur. Bu farklılık 6 yaş 5 aylık çocukların lehinedir. İlişkinin anlamlı çıkmasını, çocukların sözel becerilerinin, zihinsel gelişiminin,

kavram gelişiminin, dinleme becerisinin, duyguları anlama ve duyguları ifade etme becerisinin yaşla birlikte artmasına ve gelişen bu becerilerin de iletişim becerilerini geliştirmesine, yine yaşla birlikte çocuklarda psikososyal olgunluk düzeyinin artmasına bağlanabilir şeklinde açıklamıştır.

Bütün bu bulgular değerlendirildiğinde, 60-65 aylık çocukların fizyolojik yetersizliklerden, bilişsel yetersizliklerden dolayı işbirlikli çalışma becerisinin daha az gelişmiş olabileceği düşünülebilir. Aynı zamanda tuvalete gitme, yemek yeme, üstünü giyinip soyunma gibi öz bakım becerilerinde ki yetersiz durumlar, kendi kararını verme mekanizmasının yeterince gelişmemiş olması da kendini yönetme açısından kendinden büyük arkadaşlarından geri kalmasına sebep olmuş olabilir. Stipek'in (2003, s.1-2) dediği gibi okula geç başlayan çocukların sınıf arkadaşlarına göre bazı avantajları olduğu, ancak bu avantajların yaşla birlikte azaldığı söylenebilir.

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre okula uyumlarının incelendiği araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetlerinin okula uyum düzeylerinden işbirlikli katılım, okulu sevme ve okul uyumu toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar yarattığı görülmektedir. Kız öğrencilerin okula uyum düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Bu duruma kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre hem fiziksel açıdan hem de bilişsel açıdan daha erken gelişmesi sebep olmuş olabilir. Ayrıca örnekleme katılan öğrencilerin farklı sosyoekonomik ortamlardan seçilmesi de bu farklılığı yaratmış olabilir.

Topçu (2012, s. 114), okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve Türkçe dil becerilerine etkisini incelediği çalışmasında, okula uyumda kız ve erkek öğrencilerin benzer özellikler gösterdiğini bulmuştur. Bunun ortaya çıkmasında da örneklem grubunu oluşturan bölgenin sosyal ve kültürel özelliklerinin etkili olduğunu düşünmektedir. Bölgenin sosyokültürel yönden elverişsiz köylerden oluştuğunu ve ailelerin maddi yetersizliklerinden ötürü kız ve erkek çocukların aynı şartlarda büyümenin yanında aynı koşullarda küçük yaşlardan itibaren aile geçimine destek olmasından kaynaklandığını belirtmiştir.

Gullo ve Burton (1992, s. 182-183) araştırmalarında cinsiyetin, eğitime başlama yaşının ve okul öncesi eğitimde geçirilen sürenin okul öncesi eğitim sonundaki akademik hazır bulunuşluğa etkilerini incelemişlerdir. Araştırmada hazır bulunuşluğun biyolojik ve deneyime bağlı faktörlerden etkilendiği belirtilmiştir. Araştırmada yaş ve cinsiyet olmak üzere 2 biyolojik faktörün ve deneyime bağlı faktör olarak da okul öncesinde geçirilen süre ele alınmıştır. Çalışmada cinsiyet faktörünün hazır bulunuşluk üzerindeki etkisinin sosyal ve kültürel faktörlere göre değiştiği açıklanmıştır.

Okul öncesi eğitim alan öğrencilerle okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin okula uyumu arasında fark olup olmadığıyla ilgili ortaya çıkan sonuca göre okul öncesi eğitim alan öğrencilerin kendini yönetme açısından okula uyumları okul öncesi eğitim almayanlara göre daha yüksektir.

Diğer araştırmalar incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Turaşlı (2006, s. 191) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, okul öncesi dönemde duygusal-sosyal ve zihinsel yönden verilen desteğin ilkökul hazırlığı üzerindeki etkisi, çocukların benlik algıları ve özgüvenleri bakımından incelenmiş, araştırma sonucunda, okul öncesi çocuklarının ilkökula zihinsel bakımdan hazır bulunmuşluklarının arttığı, aynı zamanda bu durumun sosyal duygusal uyum düzeylerini de artırdığı saptanmıştır.

Yine Topçu (2012, s. 114), okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve Türkçe dil becerilerine etkisini incelediği çalışmasında, okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin, “İşbirlikli Katılım”, “Kendi Kendini Yönetme” alt ölçek ortalamalarında gruplar arası farkın anlamlı olduğunu görmüştür. Okul öncesi eğitimi alan çocukların okula uyum toplam puan ortalamaları, okul öncesi eğitimi almayan çocukların okula uyum toplam puan ortalamalarından daha yüksektir.

Buna benzer olarak Yeşil (2008, s. 127)'in okul öncesi eğitim almış ve almamış öğrencilerin okula uyumlarının karşılaştırılması başlıklı araştırmasında okul öncesi eğitim almış olan öğrencilerin okula uyumları, okul öncesi eğitim almamış olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Bütün bu bulgulara göre daha önce okul öncesi eğitim almış öğrencilerin, okul ortamıyla, almamışlara göre daha önce karşılaşmış olmaları, planlanan etkinliklerde diğer arkadaşlarıyla işbirliği içinde hareket etmiş olmaları, evden, okul öncesi eğitim almayanlara göre, daha erken ayrılıp kendi işlerini tek başına yapmış olmaları kendinin yönetme açısından anlamlı farkın çıkmasına sebep olmuş olabilir.

Anne baba eğitim düzeyine göre okula uyumun incelendiği araştırma sonuçlarına göre sıra ortalamalarına bakıldığında “İşbirlikli Katılım” alt ölçeğinde anneleri ortaokul, lise, üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, anneleri ilkökul mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir. “Okulu Sevme” alt ölçeğinde anneleri ortaokul, lise, üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, anneleri ilkökul mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir. “Kendini Yönetme” alt ölçeğinde anneleri ortaokul, lise, üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, anneleri ilkökul mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir. Aynı zamanda anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları anneleri lise mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha

yüksektir. “Okul Uyumunu Toplam Puanına” bakıldığında anneleri ortaokul, lise, üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Baba eğitim düzeyiyle ilgili sıra ortalamalarına bakıldığında “İşbirlikli Katılım” alt ölçeğinde babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, babaları ilkokul ve lise mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir. “Kendini Yönetme” alt ölçeğinde babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, babaları ilkokul, ortaokul, lise mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir. “Okul Uyumunu Toplam Puanına” bakıldığında babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyumları, babaları ilkokul, ortaokul, lise mezunu olan öğrencilerin okula uyumlarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Sonuç olarak anne ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre öğrencilerin, anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe işbirlikli katılım, kendini yönetme, okulu sevmeye ve okul uyumu toplam puanı açısından okula uyum düzeyleri anlamlı olarak artmıştır.

Işık (2006, s. 161-162), ailenin örgütsel ve yapısal niteliğinin 60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyine etkisini incelediği araştırmasında da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Duygusal tepki verebilme ve genel işlevler boyutlarında, gereken ilgiyi gösterme boyutunda, iletişim boyutunda anne ve babaların eğitim düzeyi düştükçe daha sağlıksız bir yapı gösterdiklerini saptamıştır. Öğrenim düzeyinin yükselmesinin eşler arasındaki uyumun artmasını sağlayarak eşlerin açık iletişim kurabilmesini desteklediğinden, açık iletişimin de ailenin örgütsel ve yapısal niteliğini olumlu yönde etkileyerek ailenin işlevlerini daha sağlıklı şekilde yerine getirdiğinden bahsetmiştir.

Ancak Topçu (2012, s. 115), okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve Türkçe dil becerilerine etkisini incelediği çalışmasında, sadece okuldan kaçınma alt boyutu dışında hiçbir alt boyutta anne ve baba eğitim düzeyinin öğrencinin okula uyumunda anlamlı bir fark yaratmadığından bahsetmiştir.

Anne baba eğitim düzeyi yükseldikçe, ebeveynlerin çocukla ilgilenme, onlara vakit ayırma süreleri artmaktadır. Çocukları okula başladığında zorluk çekmesin diye onları daha öncesinden okula hazırlamaya başlarlar. Okulda kendi kendilerini yönetebilsin diye özellikle tuvalete gitme alışkanlığı gibi öz bakım becerilerinin üzerinde daha fazla durmaktadırlar. Bunun yanı sıra çocuğa okulu sevdirecek aktivitelerde bulunurlar. Bütün bunlar anne baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencinin okula uyumunu artıran sebepler olabilir.

Okula uyumu değerlendirdiğimiz son değişken okula giden kardeş olup olmasının okula giden bir ağabey ya da ablanın olması ya da olmamasının öğrencilerin okula uyumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Işık (2006, s. 170), ailenin örgütsel ve yapısal niteliğinin 60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyine etkisini incelediği araştırmasında gereken ilgiyi gösterme boyutunda, iki ve üzeri çocuğa sahip ebeveynlerin, tek çocuğa sahip ebeveynlere göre aile işlevleri açısından daha sağlıklı bir yapı gösterdikleri saptanmıştır. Problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü boyutlarına ait aile puanlarının ise çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Benzer bir sonuç da Turaşlı'nın (2006, s. 174), 6 yaş grubu çocuklarda benlik algısını desteklemeye yönelik sosyal-duygusal hazırlık programının etkililiğinin incelenmesi çalışmasından elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre kardeş sayısı ya da kardeş sahibi olup olmamaları değişkenine göre çocukların aldıkları eğitimden etkilenme düzeylerinde bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak öğrencinin okula uyumu açısından ele aldığımızda, çocuğun okula giden kardeşinin olup olmamasının uyum düzeyine bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Yapılan çalışmalar da bu çalışmayı destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına bazı öneriler getirilebilir.

60-65 aylık çocukların kaydı okullara ailelerinin isteğine bağlı olarak yapılmaktadır. Kayıt dönemlerinde okullarca aileler bilinçlendirilebilir, öğrencinin okula karşı olumsuz tutum geliştirebileceği ve olumsuz bir akademik benliğe sahip olabileceği söylenebilir, çocukların bir okul öncesi kuruma kaydının yapılması sağlanabilir. Eğer kayıt esnasında bu yapılamamışsa 60-65 aylık çocuklar okula kabul edilmişse, o zaman okullar ve sınıflar yaşı küçük çocuklara göre düzenlenmelidir. Öğretmenler iyi bir gözlemci olmalı ve okula uyum sağlayamayan çocukları erken bir şekilde tespit ederek gerekli önlemleri almalıdır. Bu önlemler arasında çocuğun okula uyumunu artırıcı eğitim programları geliştirebilir, aile ile işbirliği içinde çocuğun okula uyumuyla ilgili çalışmalar yapabilir, okul rehber öğretmenin bilmesi gereken durumları kendisine ileterek işbirliği içinde çalışabilir.

Okul öncesi dönemde elde edilen bilgi ve becerilerin sonraki hayatın hem eğitim döneminde hem de sosyal hayatta temel oluşturduğu çeşitli bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır. Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin ilkokula geçişte uyum problemi yaşamadığı ve dolayısıyla da okuma ve yazmayı daha çabuk kavradıkları görülmektedir. O halde bütün bu bilimsel araştırmalar sonucunda okul öncesi eğitimin tekrar zorunlu hale dönüştürülmesi teklif edilebilir. Ayrıca aileler bu konuda bilinçlendirilerek kız erkek ayırımı yapılmadan tüm çocukların okul öncesinden yararlanmaları sağlanmalıdır. Okul yetersizliği de özel sektörü veya dernekleri teşvik ederek aşılabılır.

Anne baba eğitim seviyesi yükseldikçe önce çocuklar sonra da toplum kalkınacaktır. Bu nedenle ebeveynlerin eğitim seviyesini artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Ayrıca okula erken başlayıp okula uyumda zorluklar yaşayan ve okuma yazmayı geç söken öğrencilerin birkaç yıl sonraki durumları izlenerek uzun vade de okula başlama yaşının sonuçları boylamsal bir araştırmayla değerlendirilebilir.

Kaynakça

ARSLAN, D. (2005), **İlk Okuma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Okumayı Geliştirici Duyuşsal Yaklaşımlar**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

BİLGİLİ, F. (2007), **İlköğretim 1.Sınıfa Yeni Başlayan Öğrencilere Uygulanan Eğitim Öğretime Hazırlık Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

BİLGİN, N. H. (2003), **Çocuk ruh sağlığı**. (1. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

ÇUBUKÇU, Z. ve GÜLTEKİN, M. (2006), *İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler*. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 37, s. 154-174.

EPÇAÇAN, C. (2014). *İlkokul ve Ortaokul Öğretmen ve Yöneticilerinin 4+4+4 Eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri* (Siirt Örneği). *Ekev Akademi Dergisi*, 18(58),505-522.

ERGİN, H. (2003). **İletişim becerileri eğitim programının okul öncesi dönem çocuklarının iletişim beceri düzeylerine etkisi**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ERTEN, H. (2012). **Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri, Akran İlişkileri ve Okula Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İzlenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

GULLO, D. F. & BURTON, C. B. (1992). *Age of entry, preschool experience, and sex as antecedents of academic readiness in kindergarten*. *Early Childhood Research Quarterly*, 7,175-186.

GÜNEŞ, F. (2013). *Okuma yazma öğrenme yaşı*. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), s.280-298.

İŞİK, B. (2006). **Ailenin Örgütsel Ve Yapısal Niteliğinin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Duyuşsal Uyum Düzeyine Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28261.

KARASAR, N. (1999). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (9. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

OKTAY, A. (2002). **Yaşamın sihirli yılları**. (3. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

OKTAY, A., Unutkan, Ö. P. (2003). *İlköğretime Hazır Oluş ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması*. M. Sevinç. (Editör). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. (1. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları. s. 145-156.

ÖNDER, A. ve Gülay, H. (2010). *Reliability and Validity of the Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 Years of Children*. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2010, 2 (1), s. 204-224.

ÖZGENEL, S. (1992). *İlkokulun İlk Günlerinde Çocuk. Yaşadıkça Eğitim*, Sayı 24, s. 5-9.

ÖZTÜRK, A. (2008). **Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Bilimler Enstitüsü, Konya.

STİPEK, D. J. (2003). *School Transition: School Entry Age*. *Encyclopedia on Early Childhood Development*.

TOPCU, Z. (2012). **Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum ve Türkçe Dil Becerilerine Etkisinin İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

TURAŞLI, N. (2006). **6 Yaş Grubu Çocuklarda Benlik Algısını Desteklemeye Yönelik Sosyal-Duygusal Hazırlık Programının Etkisinin İncelenmesi**. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

UNUTKAN, Ö. P., (2003). **Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

YAVUZER, H. (2001). **Ana-Baba Okulu**. (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

YAVUZER, H. (2004). **Okul Çağı Çocuğu**. (11. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yeşil, D. (2008). **Okul Öncesi Eğitimi Almış ve Almamış Öğrencilerin Okula Uyumlarının Karşılaştırılması**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BULGULAR

TABLO 1: Araştırmaya katılan öğrencilerin okul uyumu öğretmen değerlendirmesi ölçeğinden aldıkları puanların, okula başlama yaşına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	Yaş(Ay)	n	Sıra Ort.	sd	Chi- Square	p	Anlamlı Fark
İşbirlikli Katılım	60-65	12	111,83	2	6,461	,040	60-65 / 72-84
	66-71	109	161,18				
	72-84	216	176,12				
Okuldan Kaçınma	60-65	12	160,92	2	1,707	,426	
	66-71	109	161,74				
	72-84	216	173,11				
Okulu Sevme	60-65	12	155,75	2	,476	,788	
	66-71	109	167,18				
	72-84	216	170,64				
Kendini Yönetme	60-65	12	68,75	2	15,920	,000	60-65/66-71 60-65/72-84
	66-71	109	164,90				
	72-84	216	176,64				
Okul Uyumu Toplam Puanı	60-65	12	100,38	2	8,556	,014	60-65/66-71 60-65/72-84
	66-71	109	160,97				
	72-84	216	176,87				

TABLO 2: “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi” ölçeğinin, “İşbirlikli Katılım”, “Kendini Yönetme” alt ölçekleri sıra ortalamaları ve “Okul Uyumu Toplam Puan” ortalamalarının yaş gruplarına göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	GRUPLAR					
	60-65/66-71		60-65/72-84		66-71/72-84	
	U	p	U	p	U	p
İşbirlikli Katılım	450,500	,072	813,500	,023	10716,000	,169
Kendini Yönetme	264,500	,000	482,500	,000	10935,500	,265
Okul Uyumu Toplam Puanı	412,500	,034	714,000	,007	10655,000	,150

TABLO 3: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyum düzeylerinin, cinsiyet değişkenine göre, Mann Whitney U -Testi sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Farkları	U	p
İşbirlikli Katılım	Kız	157	181,57	28507,00	12156,000	,022
	Erkek	180	158,03	28446,00		
Okuldan Kaçınma	Kız	157	176,85	27765,50	12897,500	,081
	Erkek	180	162,15	29187,50		
Okulu Sevme	Kız	157	179,07	28114,50	12548,500	,031
	Erkek	180	160,21	28838,50		
Kendini Yönetme	Kız	157	175,65	27576,50	13086,500	,216
	Erkek	180	163,20	29376,50		
Okul Uyumu Toplam Puanı	Kız	157	180,16	28285,50	12377,500	,044
	Erkek	180	159,26	28667,50		

TABLO 4: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyum düzeylerinin, okul öncesi eğitim alıp almaması değişkenine göre, Mann Whitney U -Testi sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	Okul öncesi eğitim durumu	n	Sıra Ort.	Sıra Farkları	U	p
İşbirlikli Katılım	Evet	315	170,79	53797,50	2902,500	,186
	Hayır	22	143,43	3155,50		
Okuldan Kaçınma	Evet	315	169,67	53444,50	3255,500	,550
	Hayır	22	159,48	3508,50		
Okulu Sevme	Evet	315	168,68	53134,50	3364,500	,782
	Hayır	22	173,57	3818,50		
Kendini Yönetme	Evet	315	172,59	54365,00	2335,000	,007
	Hayır	22	117,64	2588,00		
Okul Uyumu Toplam Puanı	Evet	315	171,20	53928,00	2772,000	,107
	Hayır	22	137,50	3025,00		

TABLO 5: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyum düzeylerinin annenin eğitim durumuna göre *Kruskal- Wallis Testi* sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	Anne Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ort.	sd	Chi- Square	p	Anlamlı Fark
İşbirlikli Katılım	İlkokul mezunu	68	132,58	3	14,361	,002	<u>İlkok-ort</u> <u>İlkok-lise</u> <u>İlkok-üni</u>
	Ortaokul mezunu	37	172,61				
	Lise mezunu	143	172,21				
	Üniversite mezun	88	188,49				
Okuldan Kaçınma	İlkokul mezunu	68	158,57	3	3,692	,297	
	Ortaokul mezunu	37	178,04				
	Lise mezunu	143	164,38				
	Üniversite mezun	88	178,86				
Okulu Sevme	İlkokul mezunu	68	140,68	3	11,170	,011	<u>İlkok-ort</u> <u>İlkok-lise</u> <u>İlkok-üni</u>
	Ortaokul mezunu	37	184,70				
	Lise mezunu	143	172,17				
	Üniversite mezun	88	177,22				
Kendini Yönetme	İlkokul mezunu	68	123,27	3	24,944	,000	<u>İlkok-ort</u> <u>İlkok-lise</u> <u>İlkok-üni</u> <u>Lise-üni</u>
	Ortaokul mezunu	37	172,41				
	Lise mezunu	143	171,77				
	Üniversite mezun	88	196,49				
Okul Uyumu Toplam Puanı	İlkokul mezunu	68	127,91	3	18,375	,000	<u>İlkok-ort</u> <u>İlkok-lise</u> <u>İlkok-üni</u>
	Ortaokul mezunu	37	176,51				
	Lise mezunu	143	171,26				
	Üniversite mezun	88	192,01				

TABLO 6: “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi” ölçeğinin, anne eğitim düzeyi gruplarına göre *Mann-Whitney U Testi* Sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	GRUPLAR							
	İlkokul- Ortaokul		İlkokul-Lise		İlkokul- Üniversite		Lise-Üniversite	
	U	p	U	p	U	p	U	p
İşbirlikli Katılım	923,500	,022	3708,000	,004	2038,000	,000		
Okulu Sevme	925,500	,011	3958,500	,010	2336,000	,006		
Kendini Yönetme	888,500	,011	3473,500	,000	1674,500	,000	5377,500	,044
Okul Uyumu Toplam Puanı	863,500	,008	3601,500	,002	1887,000	,000		

TABLO 7: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyum düzeylerinin babanın eğitim durumuna göre *Kruskal- Wallis Testi* sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	Baba Eğitim Düzeıı	n	Sıra Ort.	sd	Chi- Square	p	Anlamlı Fark
İşbirlikli Katılım	İlkokul mezunu	50	139,25	3	10,045	,018	<u>İlko-Üni</u> <u>Lise-Üni</u>
	Ortaokul mezunu	38	159,55				
	Lise mezunu	139	163,46				
	Üniversite mezun	106	187,40				
Okuldan Kaçınma	İlkokul mezunu	50	150,44	3	4,878	,181	
	Ortaokul mezunu	38	169,62				
	Lise mezunu	139	163,78				
	Üniversite mezun	106	178,09				
Okulu Sevme	İlkokul mezunu	50	164,84	3	3,036	,386	
	Ortaokul mezunu	38	147,89				
	Lise mezunu	139	167,84				
	Üniversite mezun	106	173,77				
Kendini Yönetme	İlkokul mezunu	50	139,96	3	14,787	,002	<u>İlko-Üni</u> <u>Ort-üni</u> <u>Lise-Üni</u>
	Ortaokul mezunu	38	151,59				
	Lise mezunu	139	161,03				
	Üniversite mezun	106	193,10				
Okul Uyumu Toplam Puanı	İlkokul mezunu	50	138,50	3	12,501	,006	<u>İlko-Üni</u> <u>Ort-üni</u> <u>Lise-Üni</u>
	Ortaokul mezunu	38	152,49				
	Lise mezunu	139	163,18				
	Üniversite mezun	106	190,65				

TABLO 8: “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi” ölçeğinin, baba eğitim düzeyi gruplarına göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	GRUPLAR					
	İlkokul- Üniversite		Ortaokul- Üniversite		Lise-Üniversite	
	U	p	U	p	U	p
İşbirlikli Katılım	1871,500	,002			6338,000	,049
Kendini Yönetme	1812,000	,001	1435,500	,005	6016,500	,008
Okul Uyumu Toplam Puanı	1793,500	,001	1535,000	,023	6195,500	,027

TABLO 9: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyum düzeylerinin okula giden kardeş değişkenine göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.

OKUL UYUMU ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRMESİ ÖLÇEĞİ	Okula Giden Kardeş	n	Sıra Ort.	Sıra Toplamları	U	p
İşbirlikli Katılım	Evet	173	177,95	30785,50	12637,500	,072
	Hayır	164	159,56	26167,50		
Okuldan Kaçınma	Evet	173	170,09	29425,50	13997,500	,790
	Hayır	164	167,85	27527,50		
Okulu Sevme	Evet	173	173,12	29950,50	13472,500	,332
	Hayır	164	164,65	27002,50		
Kendi Kendini Yönetme	Evet	173	174,38	30167,00	13256,500	,271
	Hayır	164	163,33	26786,00		
Okul Uyumu Toplam Puanı	Evet	173	177,74	30748,50	12674,500	,082
	Hayır	1644	159,78	26204,50		

